

HE 123/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaalilain 5 ja 11 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan vaalilakia muutettavaksi siten, että Manner-Suomessa olisi nykyisen 14 vaalipiirin sijasta 12 vaalipiiriä. Nykyiset Kymen vaalipiiri ja Etelä-Savon vaalipiiri yhdistettäisiin uudeksi Kaakkois-Suomen vaalipiiriksi sekä Pohjois-Savon vaalipiiri ja Pohjois-Karjalan vaalipiiri uudeksi Savo-Karjalan vaalipiiriksi.

Esityksessä ei ehdoteta muutoksia muihin Manner-Suomen vaalipiireihin eikä Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiriin.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan siten, että uutta vaalipiirijakoa sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuoden 2015 eduskuntavaaleissa. Vuoden 2014 europarlamenttivaaleissa noudatettaisiin siten vielä nykyistä vaalipiirijakoa.

YLEISPERUSTELUT

1 Yleistä

Suomen vaalijärjestelmän keskeiset periaatteet sisältyvät perustuslakiin. Perustuslain 24 §:n mukaan eduskuntaan valitaan 200 kansanedustajaa neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Perustuslain 25 §:n mukaan kansanedustajat valitaan välittömällä, suhteellisilla ja salaisilla vaaleilla. Jokaisella äänioikeutetulla on vaaleissa yhtäläinen äänioikeus. Eduskuntavaaleja varten maa jaetaan Suomen kansalaisten lukumäärän perusteella vähintään kahteentoista ja enintään kahdeksaentoista vaalipiiriin. Ahvenanmaan maakunta muodostaa lisäksi oman vaalipiirinsä yhden edustajan valitsemista varten.

Vaalipiireistä säädetään perustuslain 25 §:n 4 momentin mukaan tarkemmin lailla. Säännökset vaalipiireistä sisältyvät nykyisin vaalilain (714/1998) 5 §:ään.

Eduskuntavaaleissa äänioikeutettu antaa äänensä kotikunnan tai väestökirjanpitokunnan perusteella määräytyvässä vaalipiirissä ja kansanedustajat valitaan kustakin vaalipiiristä erikseen.

Suhteellinen vaalitapa ja vaalipiirijako otettiin Suomessa käyttöön vuoden 1906 valtiopäiväjärjestyksellä ja vaalilaille. Valtiopäiväjärjestyksen mukaan maan tuli olla jaettuna vähintään kahteentoista ja enintään kahdeksaentoista vaalipiiriin. Vuonna 1907 toimitetuissa ensimmäisissä eduskuntavaaleissa vaalipiirejä oli 16.

Vaalilain 5 §:n mukaan Manner-Suomessa on nykyisin neljätoista vaalipiiriä. Kansanedustajien paikat jaetaan Manner-Suomen vaalipiirien kesken vaalilain 6 §:ssä säädetyn mukaisesti vaalipiirissä asuvien Suomen kansalaisten lukumäärän perusteella.

Eduskuntavaalien vaalijärjestelmällä tavoitellaan eduskunnan kokoonpanossa yhtäältä poliittista suhteellisuutta ja toisaalta alueellista edustavuutta. Poliittinen suhteellisuus tarkoittaa, että kukin poliittinen ryhmittymä saa eduskuntaan niin monta kansanedustajaa kuin sen vaaleissa saama kannatus edellyttää. Alueellinen edustavuus (alueellinen suhteellisuus) taas tarkoittaa sen turvaamista, että eduskunnassa on edustajia maan eri alueilta.

Alueellinen edustavuus pyritään toteuttamaan vaalipiirijaon avulla.

Jos vaalipiirit ovat pieniä, eduskunnan kokoonpano muodostuu alueellisesti edustavaksi, mutta puoluekannatuksen suhteellisuus toteutuu huonommin, koska ns. piilevä äänikynnys on vaalipiireissä korkea. Jos taas vaalipiirit ovat suuria eli kustakin vaalipiiristä valitaan suuri määrä kansanedustajia, paikkajako eduskunnassa vastaa paremmin puolueiden vaaleissa koko maassa saamaa kannatusta, mutta alueellinen edustavuus eduskunnan kokoonpanossa saattaa heikentyä.

2 Suhteellisuuden parantamista koskevat selvitykset

Suhteellisuuden käytännön toteutumisesta eduskuntavaaleissa on keskusteltu vuoden 1906 vaaliuudistuksesta lähtien. Vuonna 1998 eduskunta edellytti kahteen otteeseen, että hallitus selvittää suhteellisuuden toteutumisesta eduskuntavaaleissa olevat ongelmat ja tarvittaessa valmistelee vaalilainsäädännön muutokset suhteellisuuden vahvistamiseksi ja toisaalta poliittisen kentän pirstoutumisen ehkäisemiseksi (EV 89/1998 vp ja EV 262/1998 vp).

Perustuslakivaliokunta on pitänyt tärkeänä poliittisen ja alueellisen suhteellisuuden toteutumista eduskuntavaaleissa ja katsonut, että suhteellisuuden entistä parempi toteutuminen voi osaltaan parantaa myös politiikan uskottavuutta ja lisätä kansalaisten kiinnostusta vaaleja kohtaan (PeVM 5/1998 vp, PeVM 10/1998 vp.)

Pääministeri Paavo Lipposen II hallituksen aikana suhteellisen vaalitavan toimimista eduskuntavaaleissa selvitti Vaalitoimikunta 2000 (KM 2001:8) ja pääministeri Matti Vanhasen I hallituksen aikana Kansanvalta 2007 -toimikunta (KM 2005:1).

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen aikana eduskuntavaalijärjestelmän uudistamista pohti hallitusohjelman linjausten mukaisesti Vaalialuetoimikunta (KM 2008:2). Vaalialuetoimikunnan esityksen pohjalta hallitus antoi eduskunnalle esityksen laeiksi Suomen perustuslain 25 §:n, vaalilain ja puoluelain 9 §:n muuttamisesta (HE 7/2010 vp.).

Esityksessä ehdotettiin eduskuntavaalien vaalijärjestelmää muutettavaksi siten, että vaalipiirit muodostaisivat vaalien tuloksen laskentaa varten koko maan käsittävän vaalialueen. Kunkin puolueen ja muun ehdokasasettajan kaikissa vaalipiireissä saamat äänet laskettaisiin yhteen ja kansanedustajanpaikkojen lukumäärä määräytyisi ehdokasasettajan koko maassa saaman äänimäärän perusteella. Ehdokasasettajat saisivat edustajanpaikkoja kustakin vaalipiiristä samassa suhteessa kuin ne saavat vaalipiirissä ääniä. Lisäksi esityksessä ehdotettiin otettavaksi käyttöön valtakunnallinen kolmen prosentin äänikynnys. Puolueiden mahdollisuus muodostaa vaaliliittoja eduskuntavaaleissa ehdotettiin poistettavaksi. Nykyiseen vaalipiirijakoon ei esitetty muutoksia. Eduskunta hylkäsi esityksen 7.10.2011.

3 Nykytilan arviointi

Vaalipiiristä valittavien kansanedustajien lukumäärä määräytyy kunkin vaalipiirin Suomessa asuvien Suomen kansalaisten lukumäärän perusteella. Vaalipiirien asukasluvut vaihtelevat huomattavasti. Esimerkiksi vuoden 2011 eduskuntavaaleissa suurimmasta eli Uudenmaan vaalipiiristä valittiin 35 edustajaa ja pienimmistä eli Pohjois-Karjalan ja Etelä-Savon vaalipiireistä kummastakin kuusi edustajaa. Vaalipiirien kokoerojen takia piilevä äänikynnys vaihtelee vaalipiireittäin merkittävästi. Alkuperäisistä vuoden 1906 lainsäädännön mukaisista vaalipiireistä valittiin 10 – 17 edustajaa kolmea poikkeusta lukuun ottamatta: Uudenmaan vaalipiiristä valittiin 23 edustajaa, Oulun läänin pohjoisesta vaalipiiristä kuusi edustajaa ja Lapin vaalipiiristä yksi edustaja.

Piilevällä äänikynnysellä tarkoitetaan sitä laskennallista osuutta vaalipiirissä annetuista äänistä, joka takaa puolueelle tai muulle ehdokasasettajalle vähintään yhden edustajanpaikan. Esimerkiksi Uudenmaan vaalipiirissä yhteen paikkaan riittää laskennallisesti alle kolmen prosentin osuus koko vaalipiirissä annetuista äänistä, kun taas Etelä-Savon vaalipiirissä ehdokasasettajan pitää saada noin neljatoista prosenttia äänistä saadakseen varmasti kansanedustajanpaikan. Käytännössä eduskuntavaaleissa yhteen edustajanpaik-

kaan on yleensä riittänyt hieman laskennallista piilevää äänikynnystä pienempi osuus annetuista äänistä. Esimerkiksi vuoden 2011 eduskuntavaaleissa Etelä-Savon vaalipiirissä, josta valittiin kuusi kansanedustajaa, toteutunut äänikynnys oli noin 12 prosenttia ja Uudenmaan vaalipiirissä, josta valittiin 35 kansanedustajaa, noin 2,5 prosenttia.

Nykyinen vaalijärjestelmä turvaa hyvin alueellisen edustavuuden eduskunnan kokoonpanossa, mutta poliittinen suhteellisuus ei eduskuntavaaleissa toteudu parhaalla mahdollisella tavalla. Erisuuruisten vaalipiirien katsotaan asettavan pienten ja suurten vaalipiirien äänestäjät keskenään eriarvoiseen asemaan. Esimerkiksi sen todennäköisyys, että niin sanottua pientä puoluetta äänestävän ehdokas tulisi valituksi, on vähäisempi pienessä vaalipiirissä kuin suuressa vaalipiirissä. Tämän vuoksi pienten ja keskisuurten puolueiden on ollut tarkoituksenmukaista pyrkiä pienissä vaalipiireissä vaaliliittoihin. Tosin pienimmistä vaalipiireissä vaaliliittoja ovat viimeisimmissä vaaleissa solmineet myös suuret puolueet.

4 Esityksen tavoitteet

Eduskuntavaalien suhteellisuutta parannettaisiin järjestämällä vaalipiirejä tasaisemman suuruisiksi. Yhdistämällä nykyiset Kymen vaalipiiri ja Etelä-Savon vaalipiiri uudeksi Kaakkois-Suomen vaalipiiriksi ja Pohjois-Savon vaalipiiri ja Pohjois-Karjalan vaalipiiri uudeksi Savo-Karjalan vaalipiiriksi, uusien vaalipiirien piilevä äänikynnys laskisi merkittävästi verrattuna yhdistettävien vaalipiirien nykyisiin piileviin äänikynnyksiin. Esityksen myötä uusien vaalipiirien piilevä äänikynnys asettuisi siten suurin piirtein samalle tasolle kuin useimmissa muissa vaalipiireissä.

5 Esityksen vaikutukset

Ehdotus parantaisi poliittisen suhteellisuuden toteutumista eduskuntavaaleissa. Väestötilanteen 31.7.2012 mukaan piilevä äänikynnys olisi ollut ehdotetussa Kaakkois-Suomen vaalipiirissä 5,6 prosenttia ja Savo-Karjalan vaalipiirissä 5,9 prosenttia.

Vaalilain 6 §:n mukainen kansanedustajien paikkojen jako esityksessä ehdotettujen vaalipiirien kesken laskettuna heinäkuun 2012 väestötilanteen mukaan on seuraava:

Vaalipiiri	Paikkaluku	Piilevä äänikynys
Helsinki	21	4,6
Uusimaa	35	2,8
Varsinais-Suomi	17	5,6
Satakunta	9	10,0
Häme	14	6,7
Pirkanmaa	18	5,3
Kaakkois-Suomi	17	5,6
Savo-Karjala	16	5,9
Vaasa	17	5,6
Keski-Suomi	10	9,1
Oulu	18	5,3
Lappi	7	12,5
Yhteensä	199	

Esityksellä ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Vaalipiirilautakuntien määrä vähenee kahdella, mutta toisaalta esimerkiksi äänestyslippujen kuljetukset kunnista vaalipiirilautakuntiin pitenevät erityisesti nykyisissä Pohjois-Karjalan ja Kymen vaalipiireissä.

6 Asian valmistelu

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelmassa sovittiin, että vuoden 2011 loppuun mennessä valmistellaan hallituksen esitys vaalilain uudistamisesta vuoden 2015 eduskuntavaaleihin siten, että vaalipiirit olisivat nykytilanteeseen verrattuna suhteellisuutta selvästi parantavalla tavalla tasaisemman suuruiset.

Oikeusministeriö asetti 4.10.2011 poliittisen työryhmän valmistelemaan ehdotuksen vaalipiirijaon uudistamiseksi hallitusohjelman linjausten mukaisesti. Työryhmä päätti 29.12.2011 siirtää asian hallituspuolueiden puheenjohtajien ratkaistavaksi. Puheenjohtajat sopivat 7.3.2012, että eduskuntavaaleissa suhteellisuutta parannetaan yhdistämällä nykyisistä vaalipiireistä Kymen ja Etelä-Savon vaalipiirit sekä Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan vaalipiirit. Uudistuksen jälkeen Manner-Suomen vaalipiirien lukumäärä olisi kaksitoista.

Oikeusministeriö pyysi esitysehdotuksesta lausunnot rekisteröidyiltä puolueilta, valtiovarainministeriöltä, Suomen Kuntaliitolta, maakuntien liitoilta, Kymen, Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan vaalipiirilautakunnilta sekä Vaalitutkimuskonsortiolta.

Useat lausunnonantajat katsoivat, että eduskuntavaalijärjestelmään tulisi valmistella ja tehdä kokonaisuudistus eduskunnan syksyllä 2011 hylkäämän vaalialuemallin pohjalta.

Eduskuntapuolueista hallituspuolueet kannattivat ehdotusta vaalipiirijaon muuttamisesta, kun taas Suomen Keskusta ja Perussuomalaiset vastustivat ehdotusta.

Etelä-Karjalan liitto ilmoitti, ettei vastusta Kymen ja Etelä-Savon vaalipiirien yhdistämistä. Etelä-Savon maakuntaliitto piti ongelmallisena, jos eduskuntavaalit käydään yhdessä Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson kanssa, mutta käytännön aluekehitysyhteistyö ja edunvalvonta tapahtuu pääosin Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan kanssa. Kymenlaakson Liitto katsoi, että Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan maakunnista muodostuva Kymen vaalipiiri tulee säilyttää ennallaan. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto katsoi, että Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon ja Etelä-Savon maakuntien yhdistäminen yhdeksi vaalipiiriksi olisi Itä-Suomen kannalta kokonaisuus huomioiden luontevampi vaihtoehto, kuin Etelä-Savon liittäminen Kymen vaalipiiriin.

Kymen ja Etelä-Savon vaalipiireistä muodostettavan uuden vaalipiirin nimeksi oli lausuntopyynnössä merkitty Saimaan vaalipiiri. Nimeä vastustettiin eräissä lausunnoissa (Suomen Keskusta r.p., Vihreä liitto r.p., Kymenlaakson Liitto), koska se ei kuvaa

muodostettavaa uutta vaalipiiriä maantieteellisenä kokonaisuutena. Sopivampana nimenä pidettiin Kaakkois-Suomen vaalipiiri tai Kymi-Saimaan vaalipiiri (Vihreä liitto r.p., Kymenlaakson liitto, Etelä-Karjalan liitto). Toisaalta Etelä-Savon maakuntaliitto ja Ete-

lä-Savon vaalipiirilautakunta pitivät Saimaata hyvänä uuden vaalipiirin nimeksi, koska Saimaa on laajasti tunnettu ja kuvaa hyvin alueen vahvuuksia ja erityispiirteitä.

Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

5 §. Vaalipiirit eduskuntavaaleissa. Esityksessä ehdotetaan vaalilain 5 §:n muuttamista siten, että nykyiset Kymen vaalipiiri ja Etelä-Savon vaalipiiri yhdistetään Kaakkois-Suomen vaalipiiriksi ja nykyiset Pohjois-Savon vaalipiiri ja Pohjois-Karjalan vaalipiiri yhdistetään Savo-Karjalan vaalipiiriksi.

Esityksessä ehdotettu nimi Savo-Karjalan vaalipiiri kuvaa sitä, että vaalipiiri muodostuu maakuntajakolain (1159/1997) mukaisesti Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan toiminnallis-taloudellisista maakunnista. Kolmesta varsin erinimisestä maakunnasta (Kymenlaakso, Etelä-Karjala, Etelä-Savo) muodostuva uusi vaalipiiri ehdotetaan nimettäväksi vaalipiirin alueellisen sijainnin perusteella Kaakkois-Suomen vaalipiiriksi.

11 §. Vaalipiirilautakunta. Vaalilain 11 §:n 3 momentista poistettaisiin yhdistettävien

vaalipiirien kokouspaikkoja koskevat säännökset ja niiden tilalle esitetään lisättäväksi, että Kaakkois-Suomen vaalipiirilautakunta pitää kokouksensa Mikkelissä ja Savo-Karjalan vaalipiirilautakunta Kuopiossa. Sekä Mikkelissä että Kuopiossa nykyisiä vaalipiirilautakuntien kokouskaupunkeja ja ovat olleet siinä asemassa vuoden 1907 eduskuntavaaleista lukien.

2 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan siten, että sitä sovelletaan seuraavissa eli vuoden 2015 eduskuntavaaleissa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

vaalilain 5 ja 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaalilain (714/1998) 5 ja 11 §, sellaisina kuin ne ovat, 5 § laissa 1035/2010 ja 11 § laissa 1404/2009, seuraavasti:

5 §

Vaalipiirit eduskuntavaaleissa

Eduskuntavaaleja varten maa on jaettu maakuntajaon pohjalta seuraaviin vaalipiireihin:

1) Helsingin vaalipiiri, johon kuuluu Helsingin kaupunki;

2) Uudenmaan vaalipiiri, johon kuuluvat Askolan, Espoon, Hangon, Hyvinkään, Inkoon, Järvenpään, Karjalohjan, Karkkilan, Kauniaisten, Keravan, Kirkkonummen, Lapinjärven, Lohjan, Loviisan, Myrskylän, Mäntsälän, Nummi-Pusulan, Nurmijärven, Pornaisten, Porvoon, Pukkilan, Raaseporin, Sipoon, Siuntion, Tuusulan, Vantaan sekä Vihdin kunnat;

3) Varsinais-Suomen vaalipiiri, johon kuuluvat Auran, Kaarinan, Kemiönsaaren, Koski Tl:n, Kustavin, Laitilan, Liedon, Loimaan, Länsi-Turunmaan, Marttilan, Maskun, Mynämäen, Naantalın, Nousiaisten, Oripään, Paimion, Pyhärannan, Pöytyän, Raision, Ruskon, Salon, Sauvon, Someron, Taivassalon, Tarvasjoen, Turun, Uudenkaupungin sekä Vehmaan kunnat;

4) Satakunnan vaalipiiri, johon kuuluvat Euran, Eurajoen, Harjavallan, Honkajoen, Huittisten, Jämijärven, Kankaanpään, Karvian, Kiikoisten, Kokemäen, Köyliön, Lavian, Luvian, Merikarvian, Nakkilan, Pomarkun, Porin, Rauman, Siikaisten, Säskylän sekä Ulvilan kunnat;

5) Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiri, johon kuuluvat Brändön, Eckerön, Finströmin, Föglön, Getan, Hammarlandin, Jomalan, Kumlingen, Kökarin, Lemlandin, Lumparlandin, Maarianhaminan, Saltvikin, Sottungan, Sundin sekä Vårdön kunnat;

6) Hämeen vaalipiiri, johon kuuluvat Asikkalan, Forssan, Hartolan, Hattulan, Hausjär-

ven, Heinolan, Hollolan, Humppilan, Hämeenkosken, Hämeenlinnan, Janakkalan, Jokioisten, Kärkölän, Lahden, Lopen, Nastolan, Orimattilan, Padasjoen, Riihimäen, Sysmän, Tammelan sekä Ypäjän kunnat;

7) Pirkanmaan vaalipiiri, johon kuuluvat Akaan, Hämeenkyrön, Ikaalisten, Juupajoen, Kangasalan, Kihniön, Lempäälän, Mänttä-Vilppulan, Nokian, Oriveden, Parkanon, Pirkkalan, Punkalaitumen, Pälkäneen, Ruoveden, Sastamalan, Tampereen, Urjalan, Valkeakosken, Vesilahden, Virtain sekä Ylöjärven kunnat;

8) Kaakkois-Suomen vaalipiiri, johon kuuluvat Enonkosken, Haminan, Heinäveden, Hirvensalmen, Iitin, Imatran, Joroisten, Juvan, Kangasniemen, Kerimäen, Kotkan, Kouvolan, Lappeenrannan, Lemin, Luumäen, Miehikkälän, Mikkelin, Mäntyharjun, Parikkalan, Pertunmaan, Pieksämäen, Punkaharjun, Puumalan, Pyhtään, Rantasalmen, Rautjärven, Ristiinan, Ruokolahden, Savitaipaleen, Savonlinnan, Sulkavan, Suomenniemien, Taipalsaaren sekä Virolahden kunnat;

9) Savo-Karjalan vaalipiiri, johon kuuluvat Iisalmen, Ilomantsin, Joensuun, Juankosken, Juuan, Kaavin, Keiteleen, Kesälahden, Kiteen, Kiuruveden, Kontiolahden, Kuopion, Lapinlahden, Leppävirran, Lieksan, Liperin, Maaningan, Nilsiän, Nurmeksen, Outokummun, Pielaveden, Polvijärven, Rautalammin, Rautavaaran, Rääkkylän, Siilinjärven, Sonkajärven, Suonenjoen, Tervon, Tohmajärven, Tuusniemen, Valtimon, Varkauden, Vesannon sekä Vieremän kunnat;

10) Vaasan vaalipiiri, johon kuuluvat Alajärven, Alavuden, Evijärven, Halsuan, Ilmajoen, Isojoen, Isokyrön, Jalasjärven, Kannuksen, Karijoen, Kaskisten, Kauhajoen, Kauhavan, Kaustisen, Kokkolan, Korsnäsin, Kristiinankaupungin, Kruunupyyn, Kuortaneen, Kurikan, Laihian, Lappajärven, Lapuan, Les-

tijärven, Luodon, Maalahden, Mustasaaren, Närpiön, Pedersören kunnan, Perhon, Pietarsaaren, Seinäjoen, Soinin, Teuvan, Toholammin, Töysän, Uusikaarlepyyn, Vaasan, Vetelin, Vimpelin, Vähäkyrön, Vöyrin sekä Ähtärin kunnat;

11) Keski-Suomen vaalipiiri, johon kuuluvat Hankasalmen, Joutsan, Jyväskylän, Jämsän, Kannonkosken, Karstulan, Keuruun, Kinnulan, Kivijärven, Konneveden, Kuhmoisten, Kyyjärven, Laukaan, Luhangan, Multian, Muuramen, Petäjäveden, Pihtiputaan, Saarijärven, Toivakan, Uuraisten, Viitasaaren sekä Äänekosken kunnat;

12) Oulun vaalipiiri, johon kuuluvat Alavieskan, Haapajärven, Haapaveden, Hailuodon, Haukiputaan, Hyrynsalmen, Iin, Kajaanin, Kalajoen, Kempeleen, Kiimingin, Kuhmon, Kuusamon, Kärsämäen, Limingan, Lumijoen, Merijärven, Muhoksen, Nivalan, Oulaisten, Oulun, Oulunsalon, Paltamon, Pudasjärven, Puolangan, Pyhäjoen, Pyhäjärven, Pyhännän, Raahen, Reisjärven, Ristijärven, Sievin, Siikajoen, Siikalatvan, Sotkamon, Suomussalmen, Taivalkosken, Tyrnävän, Utajärven, Vaalan, Vihannin, Yli-Iin sekä Ylivieskan kunnat;

13) Lapin vaalipiiri, johon kuuluvat Enontekiön, Inarin, Kemin, Kemijärven, Keminmaan, Kittilän, Kolarin, Muonion, Pelkosenniemen, Pellon, Posion, Ranuan, Rovaniemen, Sallan, Savukosken, Simon, Sodankylän, Tervolan, Tornion, Utsjoen sekä Ylitornion kunnat.

Aluehallintoviraston on hyvissä ajoin ennen eduskuntavaaleja asetettava jokaiseen 5 §:ssä tarkoitettuun vaalipiiriin vaalipiirilautakunta. Sen toimikausi kestää, kunnes uusi lautakunta on valittu. Lautakunnan asettaa se aluehallintovirasto, jonka alueella lautakunnan kokouspaikka on.

Vaalipiirilautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä neljä varajäsentä. Sekä jäsenten että varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa vaalipiirissä edellisissä eduskuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita puoluekisteriin merkittyjä puolueita. Jäsen tai varajäsen, joka lautakunnalle toimitetun ehdokashakemuksen mukaan on asetettu puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi, ei voi osallistua lautakunnan työskentelyyn kyseisissä vaaleissa.

Helsingin vaalipiirilautakunta ja Uudenmaan vaalipiirilautakunta pitävät kokouksensa Helsingissä, Varsinais-Suomen vaalipiirilautakunta Turussa, Satakunnan vaalipiirilautakunta Porissa, Ahvenanmaan maakunnan vaalipiirilautakunta Maarianhaminassa, Hämeen vaalipiirilautakunta Hämeenlinnassa, Pirkanmaan vaalipiirilautakunta Tampereella, Kaakkois-Suomen vaalipiirilautakunta Mikkelissä, Savo-Karjalan vaalipiirilautakunta Kuopiossa, Vaasan vaalipiirilautakunta Vaasassa, Keski-Suomen vaalipiirilautakunta Jyväskylässä, Oulun vaalipiirilautakunta Oulussa ja Lapin vaalipiirilautakunta Rovaniemellä.

11 §

Vaalipiirilautakunta

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 4 päivänä lokakuuta 2012

Pääministerin sijainen, valtiovarainministeri

JUTTA URPIAINEN

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

vaalilain 5 ja 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaalilain (714/1998) 5 ja 11 §, sellaisina kuin ne ovat 5 § laissa 1035/2010 ja 11 § laissa 1404/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Vaalipiirit eduskuntavaaleissa

Vaalipiirit eduskuntavaaleissa

Eduskuntavaaleja varten maa on jaettu maakuntajaon pohjalta seuraaviin vaalipiireihin:

1) Helsingin vaalipiiri, johon kuuluu Helsingin kaupunki;

2) Uudenmaan vaalipiiri, johon kuuluvat Askolan, Espoon, Hangon, Hyvinkään, Inkoon, Järvenpään, Karjalohjan, Karkkilan, Kauniaisten, Keravan, Kirkkonummen, Lapinjärven, Lohjan, Loviisan, Myrskylän, Mäntsälän, Nummi-Pusulän, Nurmijärven, Pornaisten, Porvoon, Pukkilan, Raaseporin, Sipoon, Siuntion, Tuusulan, Vantaan sekä Vihdin kunnat;

3) Varsinais-Suomen vaalipiiri, johon kuuluvat Auran, Kaarinan, Kemiönsaaren, Koski Tl:n, Kustavin, Laitilan, Liedon, Loimaan, Länsi-Turunmaan, Marttilan, Maskun, Mynämäen, Naantalin, Nousiaisten, Oripään, Paimion, Pyhärannan, Pöytyän, Raision, Ruskon, Salon, Sauvon, Someron, Taivassalon, Tarvasjoen, Turun, Uudenkaupungin sekä Vehmaan kunnat;

4) Satakunnan vaalipiiri, johon kuuluvat Euran, Eurajoen, Harjavallan, Honkajoen, Huittisten, Jämijärven, Kankaanpään, Karvian, Kiikoisten, Kokemäen, Köyliön, Lavian, Luvian, Merikarvian, Nakkilan, Pomarkun, Porin, Rauman, Siikaisten, Säskylän sekä Ulvilan kunnat;

5) Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiri, jo-

Eduskuntavaaleja varten maa on jaettu maakuntajaon pohjalta seuraaviin vaalipiireihin:

1) Helsingin vaalipiiri, johon kuuluu Helsingin kaupunki;

2) Uudenmaan vaalipiiri, johon kuuluvat Askolan, Espoon, Hangon, Hyvinkään, Inkoon, Järvenpään, Karjalohjan, Karkkilan, Kauniaisten, Keravan, Kirkkonummen, Lapinjärven, Lohjan, Loviisan, Myrskylän, Mäntsälän, Nummi-Pusulän, Nurmijärven, Pornaisten, Porvoon, Pukkilan, Raaseporin, Sipoon, Siuntion, Tuusulan, Vantaan sekä Vihdin kunnat;

3) Varsinais-Suomen vaalipiiri, johon kuuluvat Auran, Kaarinan, Kemiönsaaren, Koski Tl:n, Kustavin, Laitilan, Liedon, Loimaan, Länsi-Turunmaan, Marttilan, Maskun, Mynämäen, Naantalin, Nousiaisten, Oripään, Paimion, Pyhärannan, Pöytyän, Raision, Ruskon, Salon, Sauvon, Someron, Taivassalon, Tarvasjoen, Turun, Uudenkaupungin sekä Vehmaan kunnat;

4) Satakunnan vaalipiiri, johon kuuluvat Euran, Eurajoen, Harjavallan, Honkajoen, Huittisten, Jämijärven, Kankaanpään, Karvian, Kiikoisten, Kokemäen, Köyliön, Lavian, Luvian, Merikarvian, Nakkilan, Pomarkun, Porin, Rauman, Siikaisten, Säskylän sekä Ulvilan kunnat;

5) Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiri, jo-

hon kuuluvat Brändön, Eckerön, Finströmin, Föglön, Getan, Hammarlandin, Jomalan, Kumlingen, Kökarin, Lemlandin, Lumparlandin, Maarianhaminan, Saltvikin, Sottungan, Sundin sekä Vårdön kunnat;

6) Hämeen vaalipiiri, johon kuuluvat Asikkalan, Forssan, Hartolan, Hattulan, Hausjärven, Heinolan, Hollolan, Humppilan, Hämeenkosken, Hämeenlinnan, Janakkalan, Jokioisten, Kärkölän, Lahden, Lopen, Nastolan, Orimattilan, Padasjoen, Riihimäen, Sysmän, Tammelan sekä Ypäjän kunnat;

7) Pirkanmaan vaalipiiri, johon kuuluvat Akaan, Hämeenkyrön, Ikaalisten, Juupajoen, Kangasalan, Kihniön, Lempäälän, Mänttä-Vilppulan, Nokian, Oriveden, Parkanon, Pirkkalan, Punkalaitumen, Pälkäneen, Ruoveden, Sastamalan, Tampereen, Urjalan, Valkeakosken, Vesilahden, Virtain sekä Ylöjärven kunnat;

8) Kymen vaalipiiri, johon kuuluvat Haminan, Iitin, Imatran, Kotkan, Kouvolan, Lappeenrannan, Lemin, Luumäen, Miehikkälän, Parikkalan, Pyhtään, Rautjärven, Ruokolahden, Savitaipaleen, Suomenniemen, Taipalsaaren sekä Virolahden kunnat;

9) Etelä-Savon vaalipiiri, johon kuuluvat Enonkosken, Heinäveden, Hirvensalmen, Joroisten, Juvan, Kangasniemen, Kerimäen, Mikkelin, Mäntyharjun, Pertunmaan, Pieksämäen, Punkaharjun, Puumalan, Rantasalmen, Ristiinan, Savonlinnan sekä Sulkavan kunnat;

10) Pohjois-Savon vaalipiiri, johon kuuluvat Iisalmen, Juankosken, Kaavin, Keiteleen, Kiuruveden, Kuopion, Lapinlahden, Leppävirran, Maaningan, Nilsiä, Pielaveden, Rautalammen, Rautavaaran, Siilinjärven, Sonkajärven, Suonenjoen, Tervon, Tuusniemen, Varkauden, Vesannon sekä Vieremän kunnat;

11) Pohjois-Karjalan vaalipiiri, johon kuuluvat Ilomantsin, Joensuun, Juuan, Kesälahden, Kiteen, Kontiolahden, Lieksan, Liperin, Nurmeksien, Outokummun, Polvijärven, Rääkkylän, Tohmajärven sekä Valtimon kunnat;

12) Vaasan vaalipiiri, johon kuuluvat Alajärven, Alavuden, Evijärven, Halsuan, Ilmajoen, Isojoen, Isokyrön, Jalasjärven, Kannuksen, Karijoen, Kaskisten, Kauhajoen, Kauhavan, Kaustisen, Kokkolan, Korsnäsin, Kristiinankaupungin, Kruunupyyn, Kuortaneen,

hon kuuluvat Brändön, Eckerön, Finströmin, Föglön, Getan, Hammarlandin, Jomalan, Kumlingen, Kökarin, Lemlandin, Lumparlandin, Maarianhaminan, Saltvikin, Sottungan, Sundin sekä Vårdön kunnat;

6) Hämeen vaalipiiri, johon kuuluvat Asikkalan, Forssan, Hartolan, Hattulan, Hausjärven, Heinolan, Hollolan, Humppilan, Hämeenkosken, Hämeenlinnan, Janakkalan, Jokioisten, Kärkölän, Lahden, Lopen, Nastolan, Orimattilan, Padasjoen, Riihimäen, Sysmän, Tammelan sekä Ypäjän kunnat;

7) Pirkanmaan vaalipiiri, johon kuuluvat Akaan, Hämeenkyrön, Ikaalisten, Juupajoen, Kangasalan, Kihniön, Lempäälän, Mänttä-Vilppulan, Nokian, Oriveden, Parkanon, Pirkkalan, Punkalaitumen, Pälkäneen, Ruoveden, Sastamalan, Tampereen, Urjalan, Valkeakosken, Vesilahden, Virtain sekä Ylöjärven kunnat;

8) *Kaakkois-Suomen vaalipiiri, johon kuuluvat Enonkosken, Haminan, Heinäveden, Hirvensalmen, Iitin, Imatran, Joroisten, Juvan, Kangasniemen, Kerimäen, Kotkan, Kouvolan, Lappeenrannan, Lemin, Luumäen, Miehikkälän, Mikkelin, Mäntyharjun, Parikkalan, Pertunmaan, Pieksämäen, Punkaharjun, Puumalan, Pyhtään, Rantasalmen, Rautjärven, Ristiinan, Ruokolahden, Savitaipaleen, Savonlinnan, Sulkavan, Suomenniemen, Taipalsaaren sekä Virolahden kunnat;*

9) *Savo-Karjalan vaalipiiri, johon kuuluvat Iisalmen, Ilomantsin, Joensuun, Juankosken, Juuan, Kaavin, Keiteleen, Kesälahden, Kiteen, Kiuruveden, Kontiolahden, Kuopion, Lapinlahden, Leppävirran, Lieksan, Liperin, Maaningan, Nilsiä, Nurmeksien, Outokummun, Pielaveden, Polvijärven, Rautalammin, Rautavaaran, Rääkkylän, Siilinjärven, Sonkajärven, Suonenjoen, Tervon, Tohmajärven, Tuusniemen, Valtimon, Varkauden, Vesannon sekä Vieremän kunnat;*

10) Vaasan vaalipiiri, johon kuuluvat Alajärven, Alavuden, Evijärven, Halsuan, Ilmajoen, Isojoen, Isokyrön, Jalasjärven, Kannuksen, Karijoen, Kaskisten, Kauhajoen, Kauhavan, Kaustisen, Kokkolan, Korsnäsin, Kristiinankaupungin, Kruunupyyn, Kuortaneen,

Kurikan, Laihian, Lappajärven, Lapuan, Les-tijärven, Luodon, Maalahden, Mustasaaren, Närpiön, Pedersören kunnan, Perhon, Pietar-saaren, Seinäjoen, Soinin, Teuvan, Toho-lammin, Töysän, Uusikaarlepyyn, Vaasan, Vetelin, Vimpelin, Vähäkyrön, Vöyrin sekä Ähtärin kunnat;

13) Keski-Suomen vaalipiiri, johon kuulu-vat Hankasalmen, Joutsan, Jyväskylän, Jäm-sän, Kannonkosken, Karstulan, Keuruun, Kinnulan, Kivijärven, Konneveden, Kuh-moisten, Kyyjärven, Laukaan, Luhangan, Multian, Muuramen, Petäjaveden, Pihtipu-taan, Saarijärven, Toivakan, Uuraisten, Viita-saaren sekä Äänekosken kunnat;

14) Oulun vaalipiiri, johon kuuluvat Ala-vieskan, Haapajärven, Haapaveden, Hai-luodon, Haukiputaan, Hyrynsalmen, Iin, Ka-jaanin, Kalajoen, Kempeleen, Kiimingin, Kuhmon, Kuusamon, Kärämäen, Limingan, Lumijoen, Merijärven, Muhoksen, Nivalan, Oulaisten, Oulun, Oulunsalon, Paltamon, Pu-dasjärven, Puolangan, Pyhäjoen, Pyhäjärven, Pyhännän, Raahen, Reisjärven, Ristijärven, Sievin, Siikajoen, Siikalatvan, Sotkamon, Suomussalmen, Taivalkosken, Tyrnävän, Utajärven, Vaalan, Vihannin, Yli-Iin sekä Ylivieskan kunnat;

15) Lapin vaalipiiri, johon kuuluvat Enon-tekiön, Inarin, Kemin, Kemijärven, Kemin-maan, Kittilän, Kolarin, Muonion, Pelkosen-niemen, Pellon, Posion, Ranuan, Rovanie-nien, Sallan, Savukosken, Simon, Sodanky-län, Tervolan, Tornion, Utsjoen sekä Ylitor-nion kunnat.

Kurikan, Laihian, Lappajärven, Lapuan, Les-tijärven, Luodon, Maalahden, Mustasaaren, Närpiön, Pedersören kunnan, Perhon, Pietar-saaren, Seinäjoen, Soinin, Teuvan, Toho-lammin, Töysän, Uusikaarlepyyn, Vaasan, Vetelin, Vimpelin, Vähäkyrön, Vöyrin sekä Ähtärin kunnat;

11) Keski-Suomen vaalipiiri, johon kuulu-vat Hankasalmen, Joutsan, Jyväskylän, Jäm-sän, Kannonkosken, Karstulan, Keuruun, Kinnulan, Kivijärven, Konneveden, Kuh-moisten, Kyyjärven, Laukaan, Luhangan, Multian, Muuramen, Petäjaveden, Pihtipu-taan, Saarijärven, Toivakan, Uuraisten, Viita-saaren sekä Äänekosken kunnat;

12) Oulun vaalipiiri, johon kuuluvat Ala-vieskan, Haapajärven, Haapaveden, Hai-luodon, Haukiputaan, Hyrynsalmen, Iin, Ka-jaanin, Kalajoen, Kempeleen, Kiimingin, Kuhmon, Kuusamon, Kärämäen, Limingan, Lumijoen, Merijärven, Muhoksen, Nivalan, Oulaisten, Oulun, Oulunsalon, Paltamon, Pu-dasjärven, Puolangan, Pyhäjoen, Pyhäjärven, Pyhännän, Raahen, Reisjärven, Ristijärven, Sievin, Siikajoen, Siikalatvan, Sotkamon, Suomussalmen, Taivalkosken, Tyrnävän, Utajärven, Vaalan, Vihannin, Yli-Iin sekä Ylivieskan kunnat;

13) Lapin vaalipiiri, johon kuuluvat Enon-tekiön, Inarin, Kemin, Kemijärven, Kemin-maan, Kittilän, Kolarin, Muonion, Pelkosen-niemen, Pellon, Posion, Ranuan, Rovanie-nien, Sallan, Savukosken, Simon, Sodanky-län, Tervolan, Tornion, Utsjoen sekä Ylitor-nion kunnat.

11 §

Vaalipiirilautakunta

Aluehallintoviraston on hyvissä ajoin ennen eduskuntavaaleja asetettava jokaiseen 5 §:ssä tarkoitettuun vaalipiiriin vaalipiirilautakunta. Sen toimikausi kestää, kunnes uusi lautakunta on valittu. Lautakunnan asettaa se aluehallin-tovirasto, jonka alueella lautakunnan kokous-paikka on.

Vaalipiirilautakuntaan kuuluu puheenjohta-ja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä neljä varajäsentä. Sekä jäsenten että va-

11 §

Vaalipiirilautakunta

Aluehallintoviraston on hyvissä ajoin en-nen eduskuntavaaleja asetettava jokaiseen 5 §:ssä tarkoitettuun vaalipiiriin vaalipiirilauta-kunta. Sen toimikausi kestää, kunnes uusi lautakunta on valittu. Lautakunnan asettaa se aluehallintovirasto, jonka alueella lautakun-nan kokouspaikka on.

Vaalipiirilautakuntaan kuuluu puheenjohta-ja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä neljä varajäsentä. Sekä jäsenten että va-

rajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa vaalipiirissä edellisissä eduskuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita puolerekisteriin merkittyjä puolueita. Jäsen tai varajäsen, joka lautakunnalle toimitetun ehdokashakemuksen mukaan on asetettu puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi, ei voi osallistua lautakunnan työskentelyyn kyseisissä vaaleissa.

Helsingin vaalipiirilautakunta ja Uudenmaan vaalipiirilautakunta pitävät kokouksensa Helsingin kaupungissa, Varsinais-Suomen vaalipiirilautakunta Turun kaupungissa, Satakunnan vaalipiirilautakunta Porin kaupungissa, Ahvenanmaan maakunnan vaalipiirilautakunta Maarianhaminan kaupungissa, Hämeen vaalipiirilautakunta Hämeenlinnan kaupungissa, Pirkanmaan vaalipiirilautakunta Tampereen kaupungissa, *Kymen vaalipiirilautakunta Kouvolan kaupungissa*, Etelä-Savon vaalipiirilautakunta Mikkelin kaupungissa, Pohjois-Savon vaalipiirilautakunta Kuopion kaupungissa, *Pohjois-Karjalan vaalipiirilautakunta Joensuun kaupungissa*, Vaasan vaalipiirilautakunta Vaasan kaupungissa, Keski-Suomen vaalipiirilautakunta Jyväskylän kaupungissa, Oulun vaalipiirilautakunta Oulun kaupungissa ja Lapin vaalipiirilautakunta Rovaniemen kaupungissa.

rajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa vaalipiirissä edellisissä eduskuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita puolerekisteriin merkittyjä puolueita. Jäsen tai varajäsen, joka lautakunnalle toimitetun ehdokashakemuksen mukaan on asetettu puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi, ei voi osallistua lautakunnan työskentelyyn kyseisissä vaaleissa.

Helsingin vaalipiirilautakunta ja Uudenmaan vaalipiirilautakunta pitävät kokouksensa Helsingissä, Varsinais-Suomen vaalipiirilautakunta Turussa, Satakunnan vaalipiirilautakunta Porissa, Ahvenanmaan maakunnan vaalipiirilautakunta Maarianhaminassa, Hämeen vaalipiirilautakunta Hämeenlinnassa, Pirkanmaan vaalipiirilautakunta Tampereella, *Kaakkois-Suomen vaalipiirilautakunta Mikkelissä*, *Savo-Karjalan vaalipiirilautakunta Kuopiossa*, Vaasan vaalipiirilautakunta Vaasassa, Keski-Suomen vaalipiirilautakunta Jyväskylässä, Oulun vaalipiirilautakunta Oulussa ja Lapin vaalipiirilautakunta Rovaniemellä.